

У Краю бороданів, що лежить на півночі Країни Оз, жив собі хлопець на ймення Чіп.

Хоч стара Момбі все товкла, що Чіп — це не зовсім правильно, бо повне ім'я хлопця — Чіпетаріус, та хто захоче ламати собі язика таким довжелезним словом, коли всіх цілком влаштовувало коротеньке “Чіп”.

Батьків Чіп нітрохи не пам'ятав, бо потрапив сюди, ще коли був зовсім малий. Він був вихованцем баби Момбі — так називали тут цю стару з доволі сумнівною (хоч як це прикро визнавати) репутацією.

Бородані підозрювали — і так воно було насправді, — що Момбі чарує, тож оминали її як могли.

Щоправда, сама Момбі, власне, не звалась чаклункою, бо за наказом Доброї Чаклунки Півночі, що правила тутешнім краєм, усьому чаклунському роду до її володінь було зась. Тож хоч як Чіповій опікунці свербіли руки до магічних ремесел, вона прекрасно розуміла: чарівницею чи навіть чародійкою тут іще можна бути, а от скажи, що ти чаклунка, і не обберешся лиха.

Чіп теж мав що робити. Він ходив у ліс по дрова, щоби бабі Момбі було на чому куховарити, сапав

і підгортав кукурудзу в полі, годував свиней та доїв чотирирогу корову — особливу гордість старої.

Але не подумайте, ніби хлопець тільки те й робив, що працював, надриваючи здоров'я. Коли його посилали до лісу, Чіп частенько лазив по деревах, шукаючи пташиних яєць, або розважався, гасаючи за білими кроликами, або рибалив у струмках, ловлячи рибу на зігнуту шпильку. Нарозважавшись досхочу, він хутенько набирав у лісі оберемок дров і поспішав додому. А коли Чіп ішов сапати кукурудзу і високі стебла надійно ховали його від очей баби Момбі, він міг, забувши про все, розкопувати ховрашкові нори, а як його хилило на сон, Чіп лягав між рядами кукурудзи й дрімав. Отак працюючи, та не перепрацьовуючись, він ріс у міру дужим і здоровим хлопцем.

Дивні чари старої Момбі частенько наганяли страху на сусідів, які побоювалися бабеги, але поважали її ремесло. Та Чіп відверто ненавидів свою опікунку й навіть не намагався приховати цих почуттів. А часом хлопець і зовсім забував про повагу до старої, мовби це й не вона його виховувала.

На кукурудзяному полі в баби Момбі росли гарбузи — цілі міжряддя золотаво-червоних куль. Їх висівали навесні, й вони зростали на втіху чотирирогій корові: матиме з чим зиму зимувати!

І ось котроїсь осінньої днини, коли всю кукурудзу було зібрано та пов'язано й настала черга гарбузів і Чіп уже зносив їх до стайні, хлопцеві сяйну-

ла блискуча думка: зробити гарбузову голову й налякати нею стару!

Він вибрав гарненького гарбуза — великого, з блискучими червоногарячими боками — і взявся до роботи. Вістрям ножика вирізав два круглих ока, трикутного носа й рота, що скидався на рога-тий напівмісяць. Важко було назвати це личко гарним, але на ньому сяяла така широка усмішка, такими веселощами віяло від нього, що хлопець від самого тільки виразу вирізаного обличчя не стримався і захоплено розсміявся.

Чіп ріс без друзів, тож не міг знати, що хлопчиська часто вишкрябують серцевину, а в порожній гарбуз ставлять запалену свічку, щоб було ще страшніше. Але він трохи пофантазував, і в нього вийшло нітрохи не гірше. Хлопець вирішив, що змайструє опудало, схоже на людину, начепить йому гарбузову голову й поставить у такому місці, де стара Момбі напевно його побачить.

— І тоді, — казав собі, посміюючись, Чіп, — вона верещатиме голосніше за руду свиню, коли я смикаю її за хвіст, і тремтітиме в стократ сильніше, ніж я торік від пропасниці.

Часу, щоб як слід підготуватися до своєї затії, Чіп мав удосталь: баба Момбі подалася до села, сказавши, що йде до крамниці, а такий її похід затягувався щонайменше на два дні.

Отож Чіп узяв сокиру, пішов до лісу, знайшов там кілька грубеньких і пряменьких деревець молодняка, зрубав їх, обчухрав гілки та листя. З них

мали вийти руки, ноги й навіть підшви майбутнього страхопуда. Потім він здер із одного кремезного дерева шмат кори потрібної висоти і ширини й добряче зіпрів, скручуючи його в циліндр і скріплюючи виструганими паличками. Потім, весело насвистуючи, Чіп узявся майструвати руки й ноги та прикріпив їх до тулуба дерев'яними кілочками. Поки Чіп закінчував роботу, почало сутеніти. Тут він згадав, що ще має дойти корову й годувати свиней, тож узяв дерев'яного чоловічка під пахву і разом із ним почимчикував додому.

Увечері в кухні при світлі вогнища Чіп ретельно, як справжній майстер, підстругував нерівні поверхні й зачищав пошерхлості на ліктях і колінах свого страхопуда.

Завершивши роботу, він спер свій витвір на стіну і відступив назад, аби ним помилуватися. Страхопуд вдався височенький на зріст, навіть вищий за дорослого чоловіка, та Чіпа це цілком влаштовувало, і він навіть не думав його вкорочувати.

Уранці наступного дня Чіп знов узявся оглядати свого страхопуда й тільки тепер помітив, що зовсім забув про шию, на яку можна було б насадити гарбузову голову.

Він знову подався до лісу, який був тут неподалік, і вирубав кілька дерев'яних оцупків, щоб нарешті завершити страхопуда.

Повернувшись додому, Чіп збив із двох оцупків хрестовину, просвердлив посередині заглиблення, щоб було куди вставляти шию, і прикріпив її до

тіла. Третього оцупка він вставив у це заглиблення, затесав його зверху й, коли шия вже була готова, насадив на неї гарбузову голову і притиснув, щоб вона краще сіла.

Хлопець залишився задоволений своєю роботою. Страхопуд міг вільно повертати голову праворуч-ліворуч, а його руки й ноги згиналися так, що він міг стати в яку завгодно позу.

— Що ж, — гордо мовив Чіп, — чоловігя вишшов нівроку. Готовий битись об заклад, бабега Момбі верещатиме як недорізана! А от якщо його ще причепурити, він буде зовсім як живий.

Знайти путню одежину було не так-то просто, але Чіп відважно став до бою з величезною скринєю, в якій баба Момбі тримала все своє майно та скарби, і на самісінькому її дні знайшов фіалкові штани, червону сорочку й рожеву жилетку в білий горошок. Одяг не дуже пасував страхопудові, та Чіп не здавався, і за якусь часину перед ним стояв франтуватий жевжик у крикливому вбранні. Довершили страхопудів гардероб старі плетені панчохи, в яких колись ходила баба Момбі, й латані-перелатані стоптані Чіпові черевики.

Дивлячись на цього дженджика, хлопець так знетямився від захвату, що засміявся на весь голос і почав радісно пританцьовувати.

— Треба якось його назвати! — вигукнув Чіп. — Такий красунчик мусить мати ім'я! — Він іще трохи подумав і сказав: — Назву-но його Джек Гарбузова Голова.

Розділ 2

ЧАКЛУНСЬКИЙ ЖИТТЕДАЙНИЙ ПОРОШОК

Зваживши всі “за” і “проти”, Чіп вирішив, що кращого місця для страхопуда Джека, ніж на повороті неподалік від хати, годі й шукати.

Тож він потягнув його туди, та виявилось, що це надто важко й незручно. Чіп спробував волочити страхопуда по землі, а потім поставив його на ноги й, по черзі згинаючи йому в суглобі то одну, то другу ногу, став підштовхувати Джека в спину, і так вони й пішли. Дорогою страхопуд декілька разів падав, і Чіп геть вибився з сил, намагаючись дати йому раду. Хлопець обливався потом, і ще ніколи, ні на кукурудзяному полі, ні в лісі, він не працював так тяжко, як ось тепер. Не знати, чим би все це скінчилося, якби не бешкетлива Чіпова вдача, що додавала хлопцеві сил, і бажання побачити, що ж вийде з його задуму, яке таки взяло верх над утомою.

— Гарненький вийшов Джек, і людей він лякатиме гарно! — примовляв до себе Чіп, а сам аж сопів од натуги. І тільки тепер хлопець помітив, що, поки вони йшли, страхопуд загубив ліву руку. Довелося повертатися й шукати її, стругати нову, міцнішу, паличку до суглоба, зате коли Чіп повернув руку на місце, вона трималася ще краще, ніж спочатку. Тут Чіп зауважив, що й гарбузова голова перекрутилася

обличчям до спини, та він умить повернув її назад. І от нарешті Джек стояв там, де й мав стояти, — на повороті, і його голова дивилася в той бік, звідки мала з'явитися баба Момбі. Він виглядав водночас і достатньо природно, щоб прийняти його за місцевого фермера, і в міру неприродно, щоб налякати кожного, хто на нього наскочить.

До вечора було ще далеченько, а баба Момбі о такій порі ніколи не поверталася, тож Чіп вирішив назбирати трохи горіхів, що росли в долині за їхньою садибою.

Та баба Момбі прийшла додому раніше, ніж зазвичай. Вона ходила не в село, а до горбатого чаклуна, котрий жив відлюдьком десь у гірській печері. Стара повідала чаклунові кілька своїх секретів, а той поділився з нею своїми таємницями, і тепер бабега Момбі поверталася додому з трьома новими рецептами, чотирма видами чарівних порошоків і цілою в'язкою всілякого чар-зілля. Їй страх як кортіло випробувати силу нових чарів, і вона поквапом шкандибала додому.

Баба Момбі так замислилась про свої нові скарби, що, звертаючи на повороті, тільки мигцем зиркнула на незнайомця, кивнула йому й, не зупиняючись, мовила:

— Доброго вам вечора, добродію.

Та незнайомиць мовчав, як води в рот набрав, і взагалі стояв як статуя. Бабега Момбі глипнула на нього, придивилася пильніше і з подивом побачила гарбузову голову, а на ній — обличчя, ретельно вирізане Чіповим ножичком.

— Хе! — не скрикнула, а якось хекнула стара. — Цей паливода знову взявся за свої штучки! Добре, дуж-же добре! Я покажу цьому дурисвітові, як лякати стару бабу, я зроблю йому опудало, ох і перепеде ж комусь від мене на горіхи!..

Баба Момбі сердито замахнулася ціпком, примірюючись до вишкіреної страхопудової мармизи.

Вона вже намірялася розтрити гарбуза на друзки, та тут їй раптом сянула якась думка, і стара так і застигла з високо піднятою палицею.

— На ловця і звір біжить! От на кому я перевірю свій новенький порошок! — вдоволено мовила вона. — Ось ми й побачимо, брехав мені горбань про свої чаклунські штучки, як я йому брехала, чи таки правду казав?

Із цими словами вона опустила кошика на землю і почала порпатися у своїх скарбах, шукаючи потрібний порошок.

Поки баба Момбі копирсалась у кошику, на дорозі з'явився Чіп, що повертався з повними кишнями горіхів. Побачивши стару, що стояла біля Джека Гарбузової Голови та, як виглядало, навіть не збиралася його лякатися, він дуже здивувався.

Спочатку Чіп засмутився, тому що не вдалося піддурити стару Момбі. Та вже за мить він забув про це: хлопцеві стало дуже цікаво, що вона надумала робити? Він причаївся за живоплотом, за яким вона його не бачила, і став дивитися, що буде далі.

Тим часом Момбі видобула з кошика стару перцівничку з вицвілою наліпкою, на якій рукою чак-

луна-горбаня було нашкрябано: "Життєдайний порошок".

— Ось ти й знайшовся! — вигукнула задоволено стара. — Погляньмо, чи й справді ти такий дієвий. Пожалів старий скнара порошок, пожалів. Ну нічого, на два-три рази має вистачити.

Чіп слухав, що каже стара, і здивуванню його не було меж. Потім він побачив, як баба Момбі підняла руку і стала посипати Джека порошком із перцівнички, мов не страхопуда посипала, а перчила печену картоплю. Порошок сипався Джекові на голову, опадав на червону сорочку, рожеву жилетку та фіалкові штани, в які його вдягнув Чіп. Крихта порошку потрапила навіть на старий, латаний-перелатаний Чіпів черевик.

Потім бабега Момбі поклала перцівничку назад у кошик, підняла ліву руку, виставивши мізинця, і промовила:

— Вух!

Тоді звела праву руку з випнутим великим пальцем і сказала:

— Тух!

Потому підвела догори вже обидві руки, розчепірила всі пальці та й гаркнула:

— Пух!

І тут страхопуд Джек ступив крок назад.

— Не репетуй! Я все чудово чую! — докірливо промовив він.

Баба Момбі аж підскачила з радості та й давай пританцьовувати навколо Джека.

— Ожив! — верещала вона. — Він ожив! Ожив!..